

1. *Kunnen we morgen al beginnen met een IKC?*

Natuurlijk kun je morgen al beginnen, kijk ook eens hoe ver je bent gekomen in de afgelopen vijf jaar. Omdat een IKC ook veranderingen in de organisatie vraagt, is het idee van een IKC eerder dat je samen een visie ontwikkelt (de bekende stip op de horizon) en daar in de loop van bijvoorbeeld vijf jaar samen naar toewerkt. Een aantal veranderingen vraagt namelijk meer tijd.

2. *Op welke manier bewaak je dat het kind centraal blijft staan?*

Bij brede scholen zien we ook dat het plan overleg / of het overleg tussen de instellingen overheerst wordt door beheersvragen, tot aan het afval en de vernieuwing van de vensterbanken. Wij bevelen meestal aan om het beheersoverleg (dat gaat over de exploitatie, het beheer etc), te scheiden van het inhoudelijk overleg. In het inhoudelijk overleg kun je je meer concentreren op ontwikkelingsvragen van kinderen, activiteiten en doorgaande lijnen.

3. *Heb ik een heel nieuw gebouw nodig voor een IKC?*

In principe niet. Er kan heel modern onderwijs worden gegeven in een traditioneel, oud gebouw. Maar een nieuw of verbouwd gebouw kan wel helpen en de nieuwe werkwijze ondersteunen. Een IKC is meer een inhoudelijke, culturele en organisatorische aanpak dan een ruimtelijk idee. Echter, een gebouw dat op geheel andere wijze – op basis van de visie- is ingericht, kan de professionals stimuleren anders te gaan werken.

4. *Hoe creëer je een breed draagvlak voor een brede school binnen een gemeente (verzuiling, kleine dorpen)*

Hier zijn verschillende antwoorden mogelijk. Soms is een breed draagvlak helemaal niet nodig en kun je als school of met een instelling zelf aan de slag gaan. IKCs hebben niet in eerste instantie de steun van de gemeente nodig – alleen huisvesting. Dat zou een strategie kunnen zijn. In een verzuilde situatie, zal door de concurrentie de ene school de andere volgen. Om te voorkomen dat je met elkaar in een concurrentiestrijd komt, zou je ook kunnen denken aan agendering van het onderwerp op de Lokaal educatieve agenda. Via de LEA zou men kunnen besluiten een verkenning te laten doen naar de behoefte. Misschien helpt het om eens onderzoek te doen onder de ouders en hen te vragen naar de gewenste voorzieningen. Soms helpt het als de wethouder geïnspireerd wordt door de buurgemeente, waar ze betere plannen en voorzieningen hebben. Sommige wethouders laten zich ook fêteren op een studiereis naar Scandinavië. Soms is het goed om andere plekken te bezoeken en samen inspiratie op te doen. Draagvlak is er niet vanzelf, dat is ook een kwestie van organiseren. Misschien is ouders mobiliseren nog wel de beste aanpak.

5. *Hoeveel (echte) IKCs zijn er in Nederland?*

Dat is moeilijk te zeggen. Het is nog een heel nieuw model (2010). Er zijn een paar voorbeelden. Sommige zijn natuurlijke experimenten, plekken waar men na Van Aartsen-Bos (2007) een vooruitziende blik heeft gehad en de organisatie ter hand heeft genomen. Er zijn nu ook een aantal plekken waar men recenter is gestart met goede voornemens. Ten derde zijn er ook brede scholen die door de gemeente of schoolbesturen 'omgelabeld' worden als IKC en dat is wat minder geloofwaardig.

6. *Wat is de politieke agenda ten aanzien van het jonge kind in relatie tot het onderwijs?*

De rijksoverheid vindt dat er meer opbrengsten te behalen zijn uit een goede pedagogische omgeving voor jongere kinderen. Kinderen komen met te veel achterstanden op de basisschool. Maatregelen zijn bijvoorbeeld de investeringen in voor- en voegschoolse educatie (sinds 2000), de suggestie in het regeerakkoord dat kinderen met achterstanden met drang en dwang naar VVE zouden moeten, de ontwikkeling van de specialisatie voor het jonge kind op de PABO (ook regeerakkoord), maar ook vroegsignalering en doorverwijzing via consultatiebureau naar VVE/peuterpeelzaal van kinderen met taalproblemen. Maar ook de adviezen van de Onderwijsraad (verschillende adviezen, zoals Een rijk programma voor ieder kind (2008) en het advies over de driejarigen); in dit jaar zijn de pilots voor driejarigen gestart (vijf ochtenden met een HBO-er erbij, onder regie van de school). Het idee is daar steeds dat kinderen spelend leren door hen een rijke omgeving aan te bieden.

7. *Wat zijn de actuele voorbeelden/adviezen in procesbegeleiding (neutrale) bij starten van IKCs?*

In het boek *Op weg naar het integraal kindcentrum* (2010) staan verschillende projecten en trajecten beschreven in kaders. Twee voorbeelden zijn H3O uit Dordrecht, die naar eigen zeggen 'gewoon aan de slag zijn gegaan'. Dat is één manier. Een ander voorbeeld is Archipel uit Zutphen, die met een beperkt aantal scholen (met subsidie kinderopvang) aan de slag zijn gegaan. Op dit moment zijn er nog geen tot weinig projecten bekend die voltooide procesbegeleiding hebben doorlopen. Er zijn wel scholen gestart met de Sterrenschool-formule. Dat is ook vergelijkbaar. Geen van de adviesinstellingen die er zijn kunnen dat ook waarmaken. Een voorwaarde voor een goed proces is dat de randvoorwaarden wel goed moeten zijn. Als je van te voren weet dat de seinen verkeerd staan, zou je je ook moeten bedenken of dit het pad is wat je wilt inslaan.

8. *Wat is de concrete meerwaarde om over te gaan van brede school naar IKC?*

Het IKC wil een aantal nadelen van de brede school proberen op te lossen. De brede school is en blijft een netwerkverband, waarbij iedere partij altijd een stap terug of opzij kan doen. Hoe groter het samenwerkingsverband, hoe ingewikkelder het wordt. Daarnaast wordt in een brede school aanpak ook vaak met veel verschillende partijen gewerkt. Je ziet dat het brede school samenwerkingsverband op een gegeven moment aan zijn maximum zit. In een IKC streven we naar een beperkt aantal partijen, met één directeur per locatie. Daardoor hopen we dat de besluitvorming en aansturing slagvaardiger kan worden. Doordat de kinderopvang ook onderdeel wordt van de eigen organisatie, kunnen ook gezamenlijk scholingen / trainingen worden gehouden en kan het zorgsysteem beter worden afgestemd.

9. *Is een IKC wenselijk in een achterstandswijk of is het alleen een model in wijken met tweeverdieners?*

Uiteindelijk is het IKC-model ook geschikt voor aandachtswijken. De samenwerkingsverbanden die daar nu zijn ontstaan, zijn echter complex, doordat er veel partners en verschillende subsidiestromen bij betrokken zijn. Vaak is er minder gebruik van kinderopvang (maar ook dat kan enorm verschillen) en zijn er andere projectgelden beschikbaar. Locaties met meerdere denominaties zijn ingewikkelder te realiseren. Waarschijnlijk gaat realisering makkelijker op plekken waar één school en één kinderopvang / peuterspeelzaal samen gaan werken. En waar tevens sprake is van een redelijke deelname aan kinderopvang.

10. *Wat doe je met de identiteit van de organisaties als je opgaat in één organisatie*

De ene identiteit is de andere niet. Het is heel afhankelijk van de opstelling van de mensen (zowel de werkvloer als het bestuur). Er zijn scholen met een vrij sterke identiteit, maar er zijn er ook die een veel minder uitgesproken identiteit hebben – en ook daar zijn er verschillen per regio. Een openbare school in Limburg heeft een andere identiteitsbeleving dan een openbare school in Groningen. Het kan ook dat de 'identiteit' wordt gebruikt als belemmering om samen te werken, maar dat is dan omdat de mensen eigenlijk andere zaken niet willen. Identiteit kan voor ouders een grond van schoolkeuze zijn en dat is verbonden met artikel 23 van de Grondwet. Toch zijn er schoolgebouwen waar twee scholen, BSO en peuterspeelzaal in huizen, met één directeur, waar beide scholen floreren. Het is wel zaak om iets gemeenschappelijks te vinden, een pedagogische rode draad, die voor alle organisaties betekenis heeft en die verbindt.

11. *Is er een goed voorbeeld van een IKC in een achterstandswijk (om een bezoek aan te brengen).*

Er wordt druk gewerkt aan de eerste pilots en daar worden ook filmbeelden van gemaakt, die zullen de komende maanden beschikbaar komen.